

Poznaj i pokaż Pragę

WIEDZA W PIGUŁCE

Prawobrzeżna Warszawa niemal do końca XVIII w. rozwijała się jako konglomerat prywatnych miasteczek należących do możnowładców świeckich i duchownych. Doznała ogromnych spustoszeń w 1656 r. (bitwa o Warszawę podczas „potopu” szwedzkiego), w 1794 r. (rzeź Pragi podczas insurekcji kościuszkowskiej) i w latach 1808–1811 (wyburzenia pod napoleońskie fortyfikacje przedmościa praskiego). Mieszkańcy zajmowali się głównie handlem bydła, trzody chlewnej i koni, a także produktów rolnych i drewna. Zabudowa, z nielicznymi wyjątkami, była drewniana. Do miasta Praga została przyłączona w 1791 roku. Przez wiele dziesięcioleci jedynym połączeniem z miastem lewobrzeżnym był most łyżwowy (pływający na łodziach), funkcjonujący tylko w sezonie letnim. Dopiero w 1864 r. oddano do użytku stały most Kierbedzia (po 1945 r. most Śląsko-Dąbrowski). Wszystkie zdobycze cywilizacyjne (bruki, oświetlenie ulic, wodociągi i kanalizacja, wielopiętrowe kamienice) docierały do spauperyzowanej Pragi z wieloletnim opóźnieniem w stosunku do dzielnic centralnych.

Przyspieszenie cywilizacyjne wywołała po 1860 r. budowa sieci linii kolejowych. Kolej przyciągnęła przemysł, a budowa fabryk przyspieszyła parcelację gruntów i wznoszenie domów. Wiele z nich konstruowano z drewna i taki typ zabudowy był powszechny na Pradze jeszcze ok. 1970 r. Te budynki oraz kamienice należały najczęściej do grupy tzw. domów robotniczych, a więc najgorzej wyposażonych, z długimi korytarzami komunikacyjnymi, ciasnymi lokalami, suterrenami i poddaszami wykorzystywanymi do celów mieszkalnych, wspólnymi zlewami na korytarzach oraz ustępami na podeście klatki schodowej lub na podwórzu. W dwudziestolecie międzywojennym proces asymilacji Pragi postępował, choć przetrwały pewne odrębności widoczne nadal w sferze obyczajów i gwary.

Druga wojna światowa oszczędziła zabudowę Pragi, ale w dużej mierze zniszczyła jej bogactwo kulturowe, głównie wskutek eliminacji Żydów. Jednak po zburzeniu Warszawy lewobrzeżnej to właśnie Praga nieoczekiwanie stała się najbardziej starowarszawską dzielnicą. Ale właśnie z powodu wielkich zasobów starej zabudowy i procentowo sporej liczby rdzennej ludności Praga była – paradoksalnie – postrzegana w kategoriach „obcości” przez mieszkańców nowo budowanego Śródmieścia czy Woli, w większości napływowych. Dystans między obiema częściami stolicy pogłębił się dodatkowo wskutek skoncentrowania wszystkich środków na inwestycje i remonty na lewym brzegu.

Ta „inność” Pragi, mimo zaniku odrębności kulturowych, jest wyczuwalna do dziś dla tych mieszkańców Warszawy, którzy nie znają przedwojennych form zabudowy miasta. Egzotyką trącą więc dla nich kwartały ocalałych, zazwyczaj zapuszczonych kamienic kryjących w podwórzach archaiczne zabudowania gospodarcze, małe fabryki czy masowo stawiane podczas okupacji kapliczki. Te ostatnie pojawiły się podczas sowieckich nalotów w latach 1941–1944 w całym mieście, ale na lewym brzegu przetrwały tylko pojedyncze ich egzemplarze. Tak więc „inność” Pragi polega dziś głównie na unicestwieniu materialnych odpowiedników jej architektury w pozostałych historycznych dzielnicach.

SŁOWNICZEK

- **hipertekst** : 1) sposób organizacji treści, polegający na zastosowaniu odsyłaczy. Kierują one użytkownika do innych materiałów, które nawiązują do informacji prezentowanych wcześniej. Umożliwia to odbiorcy swobodne poruszanie się pomiędzy treściami. Przykładem hipertekstu jest artykuł na stronie www połączony z innymi za pomocą linków. 2) tekst tak uporządkowany.

Tekst: Jarosław Zieliński, scenariusz: Małgorzata Bazan, konsultacja merytoryczna: Jarosław Zieliński. Materiał pochodzi z serwisu edukacjamedialna.edu.pl prowadzonego przez Fundację Nowoczesna Polska.

Udostępniono na licencji [Creative Commons Uznanie autorstwa - Na tych samych warunkach 3.0](https://creativecommons.org/licenses/by/3.0/).

Źródło: <http://edukacjamedialna.edu.pl/lekcje/poznaj-i-pokaz-prage/>.

Publikację finansuje m. st. Warszawa

Podstawa programowa:

Język polski, IV poziom edukacyjny

Cele kształcenia

II. Analiza i interpretacja tekstów kultury.

III. Tworzenie wypowiedzi.

Wiedza o kulturze, IV poziom edukacyjny

Cele kształcenia

I. Odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji.

Informatyka, IV poziom edukacyjny

Treści nauczania

Wyszukiwanie, gromadzenie, selekcjonowanie, przetwarzanie i wykorzystywanie informacji, współtworzenie zasobów w sieci, korzystanie z różnych źródeł i sposobów zdobywania informacji.

Uczeń wykorzystuje technologie komunikacyjno-informacyjne do komunikacji i współpracy z nauczycielami i innymi uczniami, a także z innymi osobami, jak również w swoich działaniach kreatywnych.

Opracowywanie informacji za pomocą komputera, w tym: rysunków, tekstów, danych liczbowych, animacji, prezentacji multimedialnych i filmów.